

u progu nowej kadencji¹

Prof. Paweł Swianiewicz

Dr Julita Łukomska

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego

Jak wyglądały trendy zmian w sytuacji finansowej samorządów w minionych latach? W niniejszej krótkiej analizie skupimy się na obrazie minionej kadencji, najdłuższej w historii polskich samorządów i obfitującej chyba w największą liczbę dramatycznych wydarzeń. Można więc zapytać jak wygląda bilans zamknięcia minionej, albo też bilans otwarcia kolejnych pięciu lat, w których działać będą nowo wybrane władze samorządowe.

Zmiany kondycji finansowej

Rok 2023 był niestety kolejnym rokiem spadku dochodów własnych w większości kategorii polskich samorządów² (rys. 1). Jedynym wyjątkiem były województwa

gdzie niemal ciągły wzrost PKB w tym okresie, świadczy to o marnej kondycji samorządów. Jest także bardzo krytyczną recenzją polityki rządu w stosunku do władz lokalnych.

Kategorią dochodów, która dramatycznie pogorszyła się w kadencji 2018-2023 były wpływy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (rys. 2). Dane z roku 2022 wskazują, że w zakresie przyznawanych uznaniowo rekompensat szczególnie zaniedbane były duże miasta, ale dane za rok 2023 ilustrują już podobną skalę spadku we wszystkich kategoriach samorządów. Realna wielkość tych środków była w 2023 r. o około 30% niższa niż na początku kadencji! Plany rządu w tym zakresie nie były odpowiednio wcześniej zapowiadane, więc ta